

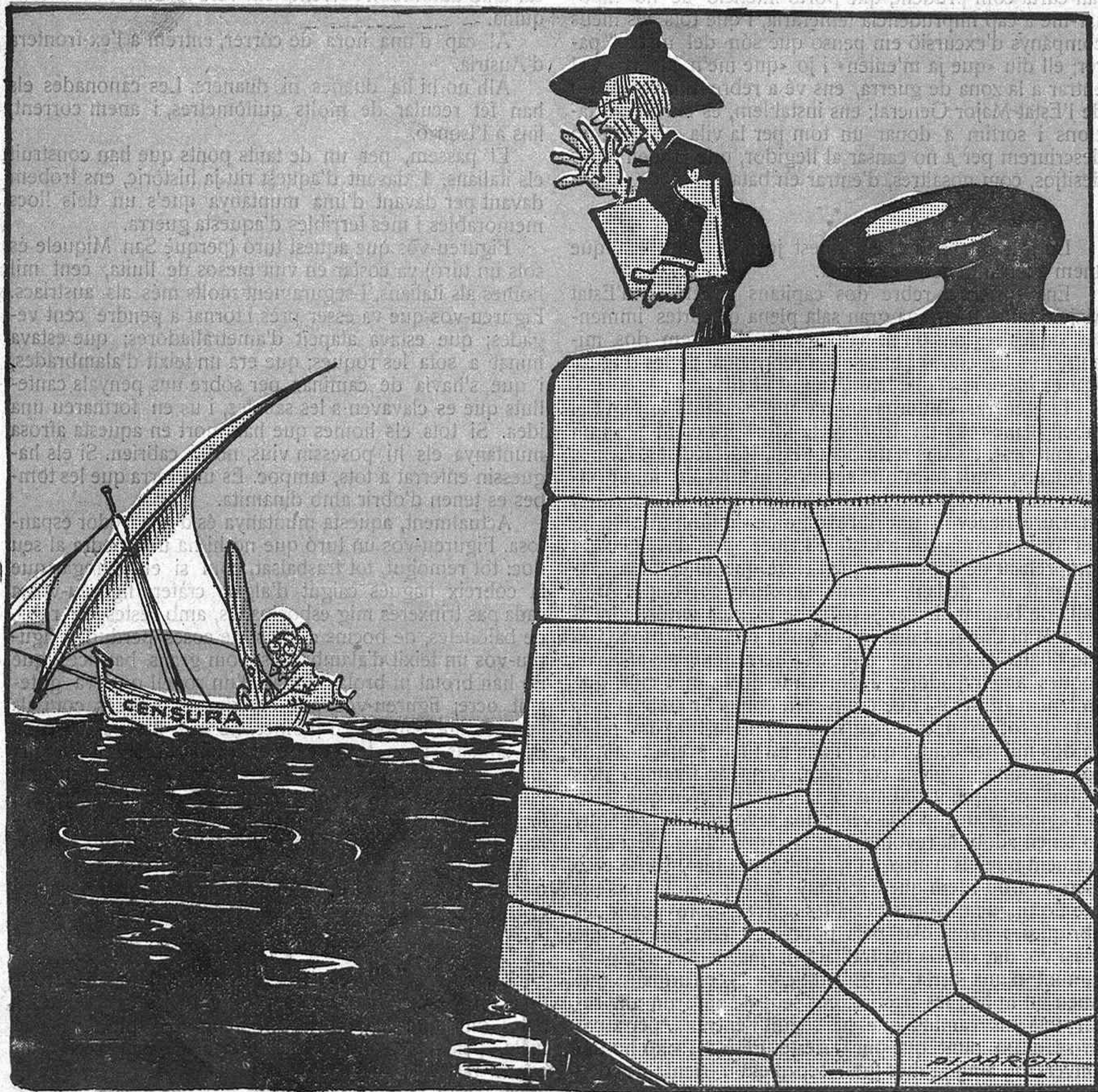
L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

Núm. 2024 : Any XXXIX

10 cèntims Atrassats: 20

BARCELONA 12 DE OCTUBRE DE 1917

—Bon vent per la popa, senyora!

DÈU JORNS AL FRONT ITALIA⁽¹⁾

III

A les dotze de la nit del divuit, sortim de Milà, acompanyats de l'oficial Giovanni Labus que ens té de servir de guia i que pel seu caràcter efusiu, alegre, franc i plè de joventut, a més que per ses aficions a les arts i als llibres i als monuments se'ns fa extraordinàriament simpàtic.

Tot fent camí, ens inicia en alguns secrets de la tàctica. Jo li dic que la meua tàctica en qüestions militars és tan curta com prudent; que porto intenció de no exposar-me a cap imprudència temeraria, i que tots els meus companys d'excursió em penso que són del mateix parer; ell diu «que ja m'entén» i jo «que me'n alegro» i al entrar a la zona de guerra, ens vé a rebre una comissió de l'Estat Major General; ens instal·lem, es fan presentacions i sortim a donar un tom per la vila, vila que no descriurem per a no cansar al llegidor, que ja deu tenir desitjos, com nosaltres, d'entrar en batalla.

*
**

Lo més interessant, en aquest jorn, és la visita que anem a fer al general Cadorna.

Ens surten a rebre dos capitans superiors d'Estat Major. Entrem en una gran sala plena de cartes immenses, de les regions on hi ha la guerra. Esperem dos minuts. Ens fan entrar i ens surt a rebre una de les dugues figures més grans que haurà tingut l'Italia.

El general Cadorna tindrà uns seixanta anys, té el cabell blanc-ros i un front recte i fort, un crani pla i un xic enfonsat, els ulls d'un blau verd, les faccions fermes i regulars, i una boca que sempre riu sota un mirar intel·ligentíssim. Lo més característic en ell és el seu riure, un riure benèvol, un riure d'home de món que ho ha vist tot i ho comprèn tot; aquell riure que distingeix al comprensiu de l'apocat; aquell riure que diferencia l'intel·ligent del pedant, l'home superior del tonto. Amb rialla de bondat als llavis, parla de lo més seriós, com si tan sols hi dongués una importància relativa. Ens explica que l'Italia, al començar aquesta guerra tenia als arsenals poques ametralladores i ara en té mils i més mils; que no tenien artilleria i que ara poden competir amb la més forta de tot arreu; que l'organització industrial ha pujat un dos mil per cent, i que l'Italia està tan preparada que pot esperar amb plena confiança. Ens parla també dels motius per què varen anar a la guerra, i creu que si no hi haguessin anat, pòdia venir una revolució de les que no tenen adob: la revolució de la fam a causa de l'allunyament que els hauria fet quedar sense blat, sense cotó i sense carbó i tem que a Espanya ens passi lo mateix: que no tinguem sulfats per a les vinyes, cotó per a les fàbriques i prou blat pels pobres... i endevinem, que quasi vol dir, que la neutralitat pot matar-nos. Després, damunt d'una carta de relleu, com els cirurgians, que saben on hi han les arteries, ens senyala amb un dit segur tots els camins que ha seguit l'exèrcit... per a parar-se a un punt que diu: Trieste. Però tot això ho diu conversant, amb la més gran senzillesa i rient, no dei-

xant de riure, i al comparar-lo amb tantes patums, musols i òlives que hem conegut, que per a dir una sentència tonta es tenen d'anar a posar la toga, i arrugar el front i aclucar la vista, sentim fonda admiració per aquest general d'Italia i estem segurs de la seva victòria.

**

El dia dinou, marxem cap al front. Ens vénen a cercar amb automòbil i arrenquem vers al Carso a tota màquina.

Al cap d'una hora de córrer, entrem a l'ex-frontera d'Austria.

Allí no hi ha duanes ni duaners. Les canonades els han fet recular de molts quilòmetres, i anem corrent, fins a l'Isonzo.

El passem, per un de tants ponts que han construït els italians, i davant d'aquest riu ja històric, ens trobem davant per davant d'una muntanya que's un dels llocs memorables i més terribles d'aquesta guerra.

Figureu-vos que aquest turó (perquè San Miquel és sols un turó) va costar en vuit mesos de lluita, cent mil homes als italians, i segurament molts més als austriacs. Figureu-vos que va ésser prè i tornat a pendre cent vegades; que estava atapeït d'ametralladores; que estava minat a sota les roques; que era un teixit d'alambrades, i que s'havia de caminar per sobre uns penyals cantelluts que es clavaven a les sabates, i us en formareu una idea. Si tots els homes que han mort en aquesta afosa muntanya els hi posessin vius, no hi cabrien. Si els haguessin enterrat a tots, tampoc. Es una terra que les tombes es tenen d'obrir amb dinamita.

Actualment, aquesta muntanya és d'una fredor espantosa. Figureu-vos un turó que no hi ha una pedra al seu lloc: tot remogut, tot trasbalsat, com si el pedregar que la cobreix hagués caigut d'algun cràter; figureu-vos a cada pas trinxeres mig esbocinades, amb restes de roba, de baionetes, de bocins d'obús, de coses perdudes; figureu-vos un teixit d'alambrades, com grans bardices que no han brotat ni brotaràn mai, d'un rovell que va gotejant ocre; figureu-vos que en aquestes punxes, com als paranyes que s'hi veuen plomes, he vist bocins de roba de soldats, i un troç de gorra, i una motxilla i fins una ampolla de Chianti i figureu-vos a cada pas una creu amb vuit pams de terra, i més creus, i sempre més creus, i figureu-vos que a les tombes, i a les trinxeres, i als fondals, ja hi comença a nàixer l'herba, i que cada clot de obús ja comença a ésser un test de flors, i que dintre deu o vint anys serà el turó número tants d'aquesta guerra espantosa.

*
**

Un cop a dalt, les canonades se senten com a trons llunyans. Per a que no es vegi la carretera, ja que les bales diu que hi arriben, hi han posat branques de mata, penjant amb cordes, de banda a banda, com un carrer de festa major; aixís és que es podria dir que hi

(1) Aquesta "Crònica de guerra" continuarà en números successius de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA.

ha sortija macabra. Després, per a que la polç del camí no serveixi de guia a l'enemic, les reguen continuament; i entre això i el moviment de carros, d'automòbils, de matxos i motocicletes, a no ésser aquell soroll i els carros de la Creu Roja que passen rebents carretera avall, un es creuria que hi ha mercat en un poble d'Àustria o d'Itàlia.

Però això no dura gaire, perquè al cim es troba el primer poblet absolutament destruït, de tants com ne anirem trobant per aquestes voreres de muntanyes.

Aquest poblet, com els seus germanastres, és lo més dolorós que es pugui veure, Ni un sostre, ni un porxo, ni un hortet; tot ras. Un pilot de runa. Quatre bocins d'arbres romputs, devia ésser la placeta on ballaven el diumenge les noies i els joves empolainats; en un baix de banc partit pel mig hi devien seure el vicari i el rector, i el mestre, al pondre's el sol. Un gerani que torna a sortir per entre unes vigues caigudes, devia ésser el jardí d'una casa; i aquells bocins de fusta malmesa devien ésser mobles pairals que ja hi nien les sargantanes.

D'allí anem amunt. No veiem cap canó, no veiem res. Però els tirs se senten més aprop. Un oficial em diu que m'aparti, que em podrien veure, i no és prudent... i jo miro arreu i no veig a ningú. Em diuen que aquella ratlla d'allà al fons són els austríacs, i ni austríacs ni italians. Si no vegés que passen ferits, i que els cotxes de la Creu Roja passen rebents, per sota la *sortija*, i que a terra és plè de metralla, creuria que estic somniant. Sentat al buid d'una casa que hi han fet brotada aquelles flors grogues que donant un cop al tronc cauen mateix que llàgrimes... peta un cop de canó allí prop i al veure que en cauen dugues d'aquelles flors misterioses, em dic: «Elles deuen sapiguer-ho.» I me'n entro a dintre d'una cova.

*
**

D'aquestes coves, o mines, o soplugs, els italians n'han fet a mils i mils de quilòmetres. Per a fer aquests túnels i reedificar els pobles que hi han destruïts i tornar-los als seus amos, a més a més dels militars, l'Estat Major ha mobilitzat, tan sols en aquesta regió, dos cents mil treballadors civils, que caven, que minen, que foraden, que talment buiden la província i la converteixen en troglodita... Aquí sota d'aquests penyals hi ha oficines, telèfon, observatoris. Són uns veritables ministeris, amb tots els avenços moderns, reculats a l'edat de pedra.

En veiem alguns i anem enllà, i a dreta i esquerra del camí van seguint arreu les runes. Veiem un xipré partit pel mig, veiem boques de canons immensos, que surten de llocs inesperats, i a cada revol un campament.

D'aquests campaments en puja una flaire, que no la havíem sentida mai: barreja de fossar i de cuina, de dormitori i de paisatge, de pólvora i d'immundícia, d'emigrant i de flors de muntanya. Flaire de guerra, que no s'oblida ni es pot confondre amb cap d'altre.

Allí, des d'un turó, en veiem un d'aquests campaments, que és immens. Figureu-vos que, al mig, lo que era un poblet d'una dotzena de cases no en queda ni una de sencera, i lo que havia sigut plaça avui és un gran cementiri voltat de cinc cementiris més. Figureu-vos als fossars fileres de creus acompassades, com si estiguessin en formació; i aquestes creus sense nom i sense corones i sense flors. Figureu-vos que no hi ha res més trist que un cementiri sense herba i que allí no hi ha nascut ni bri... i figureu-vos, a l'entorn, un formiguer d'homes que es belluguen, que caven, que claven, que serren fustes,

que piquen grava, que arreglen camins, que es renten la roba, que abeuren les mules, que fan la cuina, que duen municions i que no paren de fer feina. Mai un fossar ha estat voltat de més vida i de més moviment, ni mai la vida ha tingut més aprop tantes fileres de tombes.

*
**

Anem seguint fins a Montfalcone, antic port de mar d'austríacs. Continuem sentint canonades per tots costats i xiular les bales que passen enlaire, damunt nostre, i no veiem ni d'on surten ni d'on vénen. Passem volant, amb l'automòbil, perquè ens diuen que hi ha perill, i no veiem ni d'on pot venir ni per quin costat podem prendre mal. La mort, aquí, arriba del cel, com si caigués un aerolit. No hi han astrònoms que els anunciïn.

De Montfalcone, un bell port de mar, no en queden més que alguns carrers de cases talment reventades, mostrant les entranyes al sol. Entrem en una d'apedaçada, on han anat arreglant a les voreres dels caminals, allí on els senyors Esteves els solen guarnir de pedra tosca, els bocins de bales immenses que han anat caient en aquella casa, i després de córrer uns quans carrers i tornem enrera, cap a Udine, i de pas ens aturem a Aquileia, per a visitar la Basílica.

Es una església primitiva d'una bellesa extraordinària que fa reposar el nostre esperit. Els arbres d'una placeta que hi ha abans d'entrar, ja groguegen; el fossar de sota el *campanile* és ombriu, plè de grans xiprers, de flors, de molça i de quietut. Es un fossar que s'hi està bé. A dintre hi ha el mosaic més gran que es coneix, i és del segle quart, hi han columnates, pintures al fresc, i en l'absis un troç de pintura del segle nou o del segle deu i que és de lo més bell que he vist mai. Es l'enterrament de Crist. A un costat hi han les tres Maries, i aquest grupu és meravellós, d'emoció i de sinceritat. La mare de Déu vol mirar el seu fill, i una d'elles li tapa els ulls, amb una mà pietosa; mentres l'altra, veient-la que tremola, li abriga el còs amb el seu mantell.

No podem deixar de pensar, quantes mares, en aquesta guerra, els hi haurien de tapar els ulls i abrigar-los-hi el còs i el cor, no gaire lluny d'aquesta basílica.

*
**

I altre cop carretera enllà.

I descriure lo que veiem passar fins a Undine, seria impossible. Aquell troç de carretera és el garbull més ordenat que poguem veure en la nostra vida. Combois de cavalls, automòbils, campaments, canons, regiments, camions, un mil·lió d'homes, que passen, que caminen, que corren per un camí curadíssim; tot un poble uniforme. I tothom jove! I ni una dona! Ni un infant! Ni un vell!

I el nostre automòbil va com un llamp, i s'obre camí com una serp, fins a arribar a les cases d'Undine.

SANTIAGO RUSIÑOL

NOTA.—Aquesta crònica i les dugues anteriors [han sigut revisades per la censura italiana

□—————□

Aquest número ha sigut revisat
per la censura governativa

LA CASTANYERA

—Si duren un xic més les calors, em vènc l'establiment. |

SECRETS

L'amic estranger, al comunicar-li l'aixecament de l'estat de guerra, ens ha dit:

—Ara vostès podran parlar de tot.

—No — li hem respost — tot permanixerà igual, solament que ens imposarà el secret del dia o de la temporada un home civil i no pas un militar. Tindrem el secret de la vaga, el secret de la situació del Govern, el secret

del submarí... Estem en plena pel·lícula i per a que la semblança sigui més exacta, no ignorarà vostè que les pel·lícules tenen censura.

—Però els hi resta un secret públic.

—Quin?

Passejarem per les Rambles. En la foscor, resplendien els anuncis lluminosos, verds, grocs, rojos, espectrals, i les lletres s'encenien i apagaven alternativament.

—El de les malalties secretes. A tot arreu s'amaguen aquestes fatals deshonestats, però aquí lo que hauria de ésser clandestinitat es converteix en apoteosi, com si a Barcelona les malalties obsessionants no fossin el tifus, o el reumatisme o la feridura, sinó aquelles que denominem venerianes, com si la Venus no fós la deesa pulcra i pura sortida de l'escuma. Ja sé, ja sé que a tot arreu pinten a l'Amor coix, a més a més de ceg, però l'Amor barceloni hauria d'anar portat en carretó com un amor mielític.

—Resulta, efectivament una desvergonyida pràctica anunciadora.

—I no sab vostè lo que deprimeix l'ànim del foraster i el concepte que de la ciutat es forma. Perquè per a ell mitja ciutat deu ingerir específics de quarta plana, i ell, naturalment, deu evitar tota contaminació, reprimint els impulsos, i aixís estalvia salut i pessetes. De manera que aqueixa prodigalitat d'anuncis lluminosos prometent el goriment de les malalties dites secretes, quan haurien de nomenar-se públiques, imposa l'intervenció de l'«Atracció de Forasters» i la de totes les forces vives de la ciutat perquè el retraïment del foraster gastador pertorba l'economia de la vila, contribuint a la crisi que estem passant.

—Però; qui pot immiscuir-se en aquests afers d'higiene particularíssima?

—A França acaba de publicar-se un document originalíssim que podria enquibir-se en una Antologia de literatura de guerra. El coronell d'un regiment d'artilleria del front, acaba de publicar una circular que nosaltres recomanem al senyor Durán i Ventosa i a les altres autoritats municipals, no pas per a que el prediquin, sinó per a que l'imposin. Llegim-lo amb devoció: «L'euga Venus marxa lliure, ja fa un quan temps, i els seus cops produeixen ferides greus, cada dia més nombroses.» El coronell del regiment d'artilleria número... després de aquest petit preàmbul, es llença a les mides preventives: «Aixís com la gent ben educada té l'habitut de rentar-se les mans i la boca després de menjar, és de bon tò, i els artillers no hi faràn cap mancament, pendre les mateixes mides, quan es vessa l'excés d'una sava en el sí de la voluptat.»

—I vostè proposa una imitació de l'ordre del coronell francès? L'Estat de guerra ha arribat fins als comes-

tibles, però no ha pogut intervenir en l'higiene particular. De totes les llibertats aquesta és la que més ens estimem, la llibertat de la malaltia secreta.

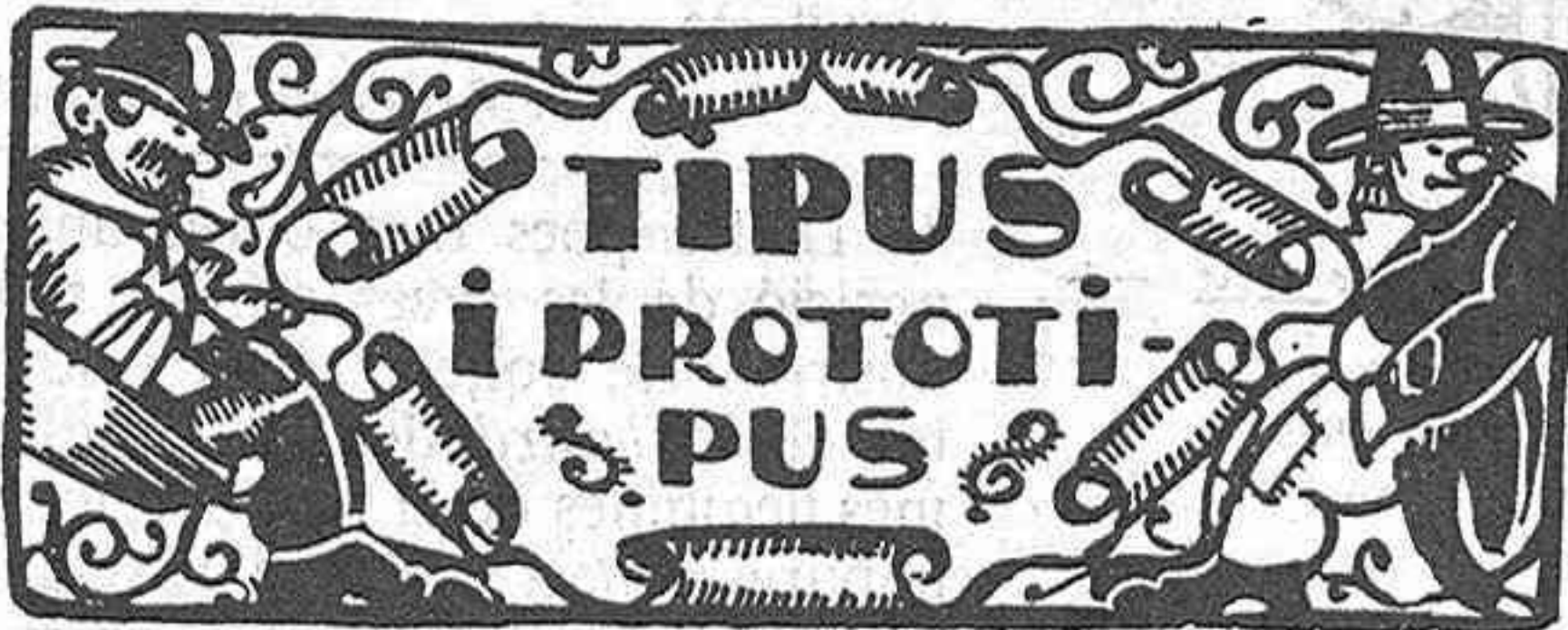
—Però sou un poble digne del foc del cel.

—No, amic, no, som un poble que sab començar una vida a les nou de la nit, que no tèn res que veure amb la constitució ni amb el civilisme. A la nit els instints reaccionen contra el seny que imposa el dia i aqueixos lletrers indecorosos són precisament un *memento, homo!* una mena de pàgina del Kempis, recordant que tot és dolor en aquesta vida. Heu's-aquí com en lloc de anunciar immoralitats, contenen una exemplaritat. De vegades aquest lletrer: «Malalties secretes» val més que un sermó.

—De manera que?...

—Que aquí tot té un secret: la vaga, En Dato, vostès i els altres, el submarí, les malalties secretes que deturen en mig de la Rambla al foraster astorat, que llegeix allò després de no haver pogut llegir un article deliciós, però censurat.

PARADOX

QUEST és l'home que mai sab de què va.

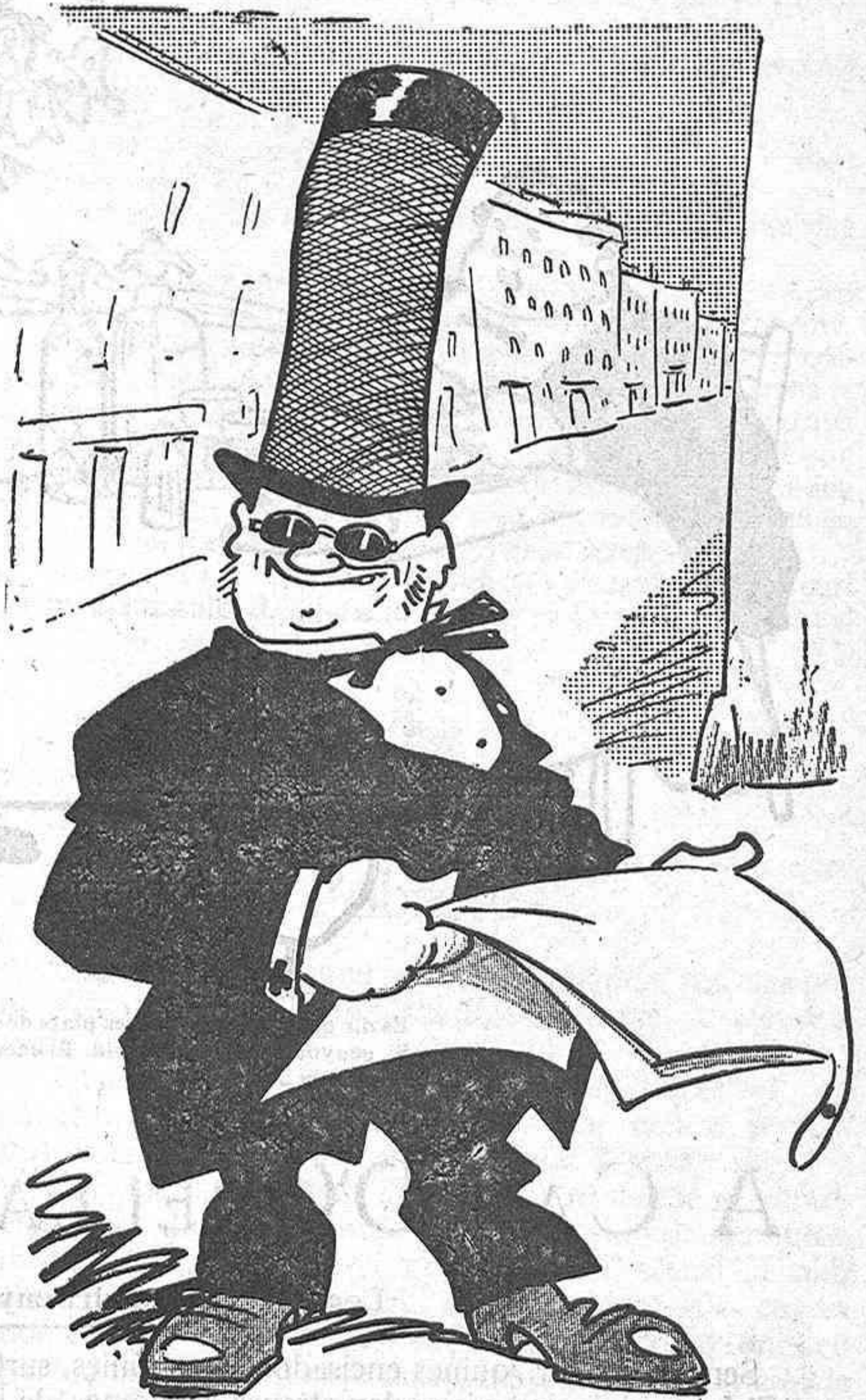
(Ei! no val a pendre's això com una al·lusió personal. Tots aquests innombrables senyors que s'han sentit senyalats, que's tranquilitzin.)

Aquest és l'home que sempre va preguntant per que mai sab res. Al revés d'aquell periodista, mestre i ex diputat per Barcelona, que sempre va preguntant de massa orientat que està.

Ell, per això, ha sentit parlar de tot. I de tant que n'ha sentit parlar s'ha fet un garbuix al cap. Ell no té orientació fixa i determinada de tantes orientacions determinades i fixes com ha recollit.

Ell no té més que una pregunta als llavis, a cada moment, per a cada afer, per tots els successos. A vostè què li sembla que passarà? Ho pregunta al barber que l'afaita al demati, al moço del despatx, al burgès del despatx, a qui li serveix el dinar, al qui troba pel carrer, al acomodador del teatre. Arriba a la nit, que ho ha preguntat a tot-hom. I no sab, naturalment, res, res, res. L'home es neguiteja i desespera. El cap li bull, llegeix els diaris i no els enten, parla als amics i no l'entenen. Pregunta i no li contesten... N'hi ha per a tirar el berret al foc!

Un dia s'orientà definitivament en lo que respecta a la guerra. Al fer la pregunta de consuetut a un seu amic: A vostè què li sembla que passarà? ell li respongué amb molt aplom: Miri; diuen que n'hi ha per a un any i mig, però jo—entengui bé—jo crec que seràn dos.

L'ALÇAMENT DEL STAT DE GUERRA

—Aquest Dato és un estaquirot. Vès, ... tan bé que estavem!...

Aquell aplom el va convèncer. Sí, sí; tant mateix n'hi ha per a dos anys.

Però, l'altre jorn n'hi passà una altra de més crespà. Al fer la pregunta de sempre, al dir a un cobrador del tramvia: a vostè què li sembla que passarà? ell se li va girar i li va preguntar: I vostè? El nostre home restà mut. No se li havia acudit mai que li poguessin preguntar. No sapiguent què dir, arronçà les espatlles tot murmurant: Home, jo!...

D'ençà d'aquell dia, és son recurs extrem: Home, jo!...

Home, ell és un partidari de la censura!—diguem-ho d'un cop. Està ben clar.

Aquest és l'home que mai sab de què va.

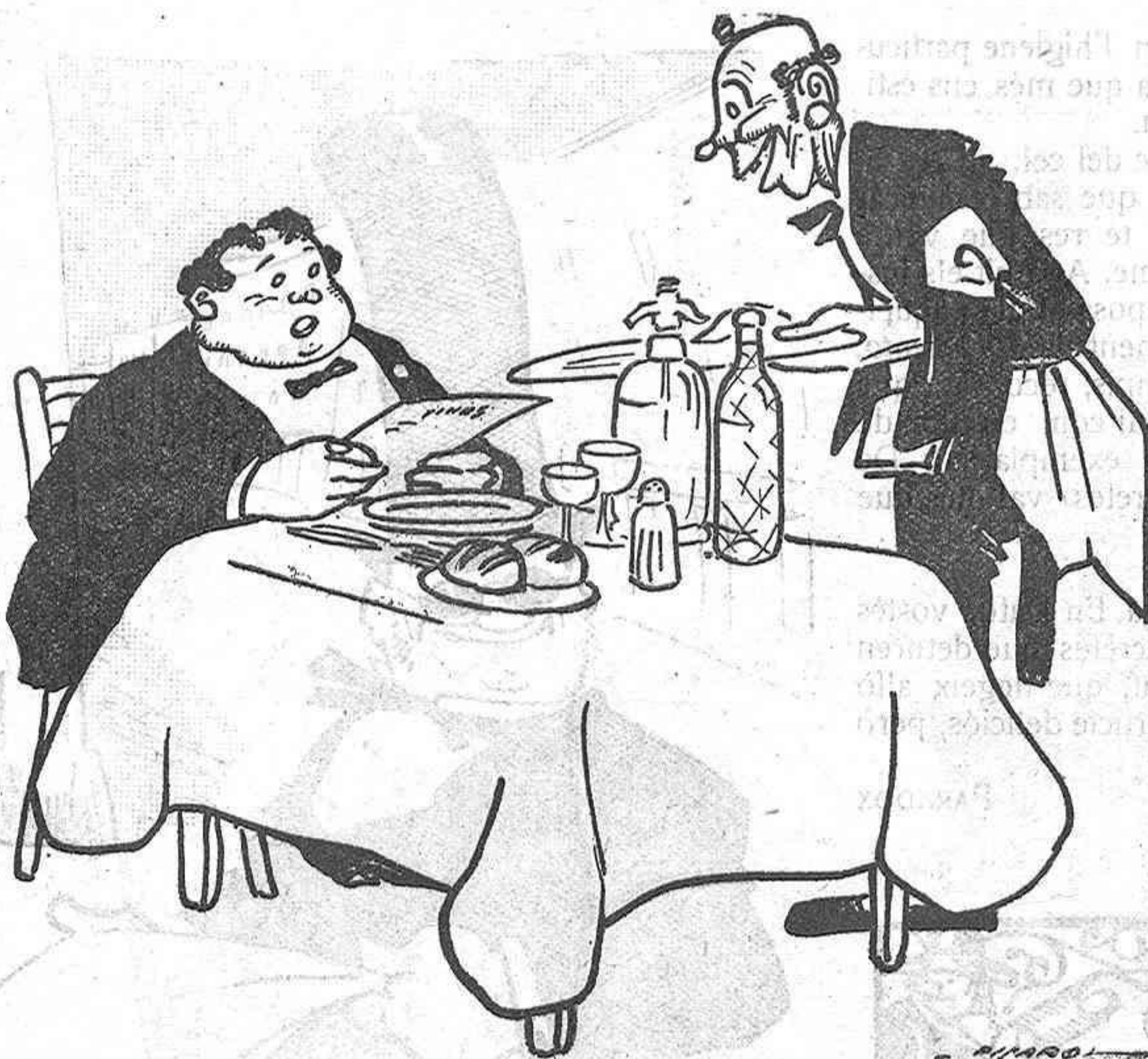
Per a ell la previa censura és una cosa perpètua.

El senyor Vacarissas se veu obligat a ficar-se al llit, malalt, i diu a la criada que vagi a cercar el metge.

La criada triga molta estona a tornar.

—On rediable has anat, que tornis tan tard?

—He anat a casa el metge, i després, per a guanyar temps, he avisat al notari i al capellà.

— Es dir que puc escullir tres plats de la carta?
 — Sí, senyor; menys el bacallà. El bacallà i el vins exquisits se compten a part.

A CAU D'ORELLA

Les sirenes madrilenyes

Senyor, senyor ¿quines encisadores armonies surten d'*El Imparcial* que aixís poden atraure als homes de lletres? El vell diari madrileny constituía una mena de Sant Ofici del centralisme i En López Ballesteros era un don Clodoaldo según, però de mica en mica minva la seva agressivitat anti-catalanista i apareix una equanimitat de espectador que es vol enterar de les coses per a comprendre-les i aprofitar-les.

I apareix en *El Imparcial* la firma d'En Marius Aguilar, amb tots els honors. I surt sota els telegrams la firma d'En Baranyó-Solís com un símbol de fraternitat hispànica, unint el Baranyó esquerp al Solís castellà sonor i clàssic. I ara sorgeix en *Los Lunes* res menys que En Gabriel Alomar. Nosaltres esperem que qualsevol dia apareixi firmant la crònica internacional de *El Imparcial* En Rovira i Virgili!

Les influències de les sirenes madrilenyes comencen a manifestar-se fins amb les firmes d'aquests escriptors. Ja és sabut que En López Ballesteros firmava interposant un guió entre el López i el Ballesteros, aditament que motivà se'l conegués per En López Guión. Ara En Baranyó ja firma Baranyó-Solís, fent que els companys el nomenin, per a que tingui més caràcter de corresponsal de *El Imparcial*, En Baranyó Guión.

Els nous regidors

Els diaris comencen a llençar noms i noms de candi-

ats a les regidories: En Napoleón deia que els que morien a les batalles eren sempre els mateixos. Els que se sacrifiquen per la ciutat són també sempre els mateixos. Fins En Vinaixa ha sentit les trompetes de la resurrecció!

Però als regidors que continúen, aquests homes, malgrat la seva tradició, no els hi fan por. Un dels que no acaben d'orientar-se en el Municipi, amb tot i portar dos anys, li preguntarem si els nous regidors que s'anuncien no farien més crítica la seva situació. El regidor inexpert, malgrat la seva veterania, ens respongué:

—No, no els hi tinc por. Siguin advocats, contractistes, agents de negocis. La qüestió és que no siguin arquitectes. An a mi no em fan por més que els tècnics.

El regidor medità una estona.

—Cregui'm, per a l'altra vegada que torni al Municipi, jo em faré arquitecte.

«Monsieur Manoló»

Dintre pocs dies obrirà una exposició de les seves obres i serà el nostre hoste aqueix català èpic que tot el *boulevard* des de les glories més llegendàries de la França a les més impures coneix i admira. Esculpeix, però podria pintar, o fer música o escriure poemes. O bé ésser aviador o director d'un «Teatre dels Independents», amb intermedis de «varietés», o financier a lo Bolo-Pacha. Un home, en fi, de geni i d'enginy, que encara no pot tenir biògraf a Catalunya. Pot-ser en Junoy cadet...

—¿Per què adoreu tant a París?—li preguntarem un dia.

—Mireu—ens respongué—al cap de dos dies d'ésser a París jo ja no tenia més que una mica de calderilla. Vaig entrar a casa d'un flequer i plè de por vaig demanar cinc cèntims de pa. Aquell bon industrial parisenc, me saludà, tallà la llesca saborosa curosament, me l'entregà com si fos una joia, i al donar-li els cinc cèntims, fent una reverència me digué un dolç «¡Merci, monsieur!» Jo em vaig dir: «Aquí em quedo per tota la vida».

En Manolo, somriu, fa una ganyota i acaba:

—A Barcelona, el flequer m'hauria donat els cinc cèntims de pa com a un pobre.

Després, En Manolo, arribà a dinar amb En Jean Moreas, un honor per a prínceps. A l'endemà feia una auca anunciant que a cà'n Moreas, se dinava malament.

□

En el Passeig de les magnolies del Parc s'hi topen dos fulanos:

—Hola!... on va tan de matí?

—Miri, vaig a veure si trobo una mica de gana per a l'esmorzar. I vostè?

—Jo vaig a veure si trobo una mica d'esmorzar per a la gana.

El premi de l'hermosura

(COMEDIA, EN DOS ACTES, D'EN JOSEP BURGAS)

UNA ESCENA DEL SEGÓN ACTE

Remei.—(entrant per la dreta; amb alegria.) Ja ets aquí?

Peret.—Salut, Magestat.

Remei.—Què? li has parlat, al últim?

Peret.—Noia,... no sé que dir-te-hi; no he tingut cor.

Remei.—No has tingut cor perquè no'n tens; perquè no m'estimes.

Peret.—Ha de venir bé, dòna. Tingues espera.

Remei.—Just!... Espera, i els altres van tirant el projecte endavant.

Peret.—Quin projecte?

Remei.—Els oncles de Vilanoveta volen demanar la meva mà per En Ramonet.

Peret.—(rient). Per En Ram...?... Pffff!... Va, ximple!.. no'm facis riure!...

Remei.—Avui mateix; i si tu no t'espaviles a parlar abans, —tinga-ho entès—per la meva part, els hi diré que sí.

Peret.—Bé!... Si m'estimes, no els hi diràs que sí.

Remei.—Estic ben decidida.

Peret.—Esta bé, dòna!... Miraré de parlar-li avui mateix... o demà.

Remei.—Demà!... Just! Allarga-ho una mica més encara!

Peret.—Avui, doncs. Ja ho tinc pensat, mira: començaré per dir-li que ara que ja estic al corrent de la teneduria, — que ja sabs que l'he anada estudiant a hores perdudes, sense dir res a ningú,—que'm tregui de la botiga i que'm posi al escriptori. Ja és hora que aquest establiment porti llibres conformes i no que s'apunti tot en un dietari del *Brusi*, com ha fet sempre el teu pare.

Remei.—Amb això tens tota la raó. Veus?... Quan parles amb mi, sabs parlar, parles bé... Però no li diràs; com si ho vegés. No sabràs dir-li.

Peret.—Em sembla que sí.

Remei.—Em sembla!... Però... que t'ha negat mai res, el pare?... Ni que tinguessis de haver-te-les amb un tigre!

Peret.—Sempre m'ha fet molt respecte, ja ho sabs.

Remei.—Els homes que's volen casar han de ser més valents.

Peret.—Sí; però les dònes que's volen casar han de ser menys caps-verds; no han de voler agradar a tot-hom, com fas tu.

Remei.—Perquè ho dius això?

Peret.—Remei!... No ho vulguis ser, de reina!

Remei.—(amb fingida energia.) Sí, sí; seré reina. Només per fer-te enrabiard. Ara més que mai! Seré la reina dels Mercats i la promesa del meu cosí...

Peret.—Del teu cosí?... Vés, no te'n fiis gaire dels parents de lluny, que de vegades moceguen.

Remei.—No hi fa res; m'hi casaré! m'hi casaré!

Peret.—(agafant-li una mà.) Però... és veritat que't volen prometre amb En Ramonet?

Ramonet.—(des de el fons dreta.) Ara! Ara es veu que m'hi fa de bò!

Remei.—La mare hi vé bé, diu que casant-me amb ell podria canviar de posició,... que arribaria a ésser una senyora.

Peret.—Senyora!... De bacallanera a senyora! No'n creguis res, Remei, no'n creguis res. No veus que les mans te delatarien?... Aquestes mans que jo trobo hermoses, perquè són com les meves, fetes al treball de cada dia, perquè són germanes de les meves, però que encara que vulguin no poden dissimular el seu ofici... Per mi, que les estimo, sí que en són de boniques aquestes mans. (li besa les mans.)

Remei.—Vés!... tan llarg de dits que ets amb mi, i tan curt de paraules amb el pare! Au, estigues!... Deixe'm, que venen!

Pobretes

Una de les coses que'm fan més engunia són les pobres cambreres obligades per llurs mestres a treure a pixar el goç.

Quan aquest és d'aquells grossos, un terranova, un danès o un xato d'aquells que astoren, encara sembla una mica que el porten, no per lo que el porten sinó per fer-se respectar i obligar al promés a mantenir-se dintre els límits d'una exquisida correcció, sinó de paraules, d'ademans. Els poques-vergonyes que al creuar-se amb una noia maca la peciguen i se'n van rient-se'n encara que ella els hi cridi: Ximplet! lladre o porc. No tingueu por que s'atreveixin amb una cambrera acompanyada de un dog, car podria molt ben ésser que deixés anar la cadena i encontres d'insultar digués busca'!! i el cà busqués i li trobés les pantorrilles.

Les que fan pena de veres són les que treuen aquests

—Vol dir que no'ns ofegarem, si es tomba?
—Cà! no senyora. Vostès rai, que neden en l'abundancia!...

goçots peluts, ploraners, xisclaners, amb el morro sempre humit com si patissin un refredat perpètuu, que tenen les potes tortes i tremolen com un mató de monja.

Estic segur de que abans de sortir de casa la mestra els digué:

—Pepeta és hora de baixar el «Flay», abrigui'l bé, passegin-se pel sol, no s'entregui amb la portera, vigili els tramvies i els autos. M'entén?

—Sí, senyoreta.

—Adeu «Flay» meu!

I li fa un petó al morro. La cambrera naturalment al ésser al cap d'avall de l'escala tira una cossa al goç i aquest s'exclama amb uns crits que esqueixen.

La senyora surt a la finestra del pati i pregunta:

—Què té el «Flay»?

—El gat de la portera que li fa por.

—Mala bestia. Tiri-li una cossa!

La Pepeta obeeix i en «Flay» se la torna a carregar. Vol fogir escala amunt però ella l'arrocega cap al carrer i allí li deixa fer lo que vol sobre tot si li acut flairar femta o furgar escombreries. Després tornen a casa. La senyora demana:

—Ha estat bon minyó?

—Sí senyora, molt.

—Ai rei meu!

I li fa petons al morro.

EL PERIODISMO POR LOS PERIODISTAS.—Cicle de conferències periodístiques, organitzat per la «Associació de Periodistas de Barcelona».

HOSPITAL ESPAÑOL DE PARÍS PARA LOS HERIDOS DE LA GUERRA.—Memoria, estadístiques i comptes corresponents als anys 1916-1917. El llibre va acompanyat de interessants fotografies.

CHIRURGIE REPARATRICE DES ORGANES GÉNITO-URINAIRES.—Follet del doctor J. de Sard, metge-director de l'Hospital Espanyol de París.

LA FRANCE VUE DU DEHORS.—Records de un viatge als Països Baixos, Noruega, Suècia i Dinamarca. El follet porta la firma de Eduard Soulier.

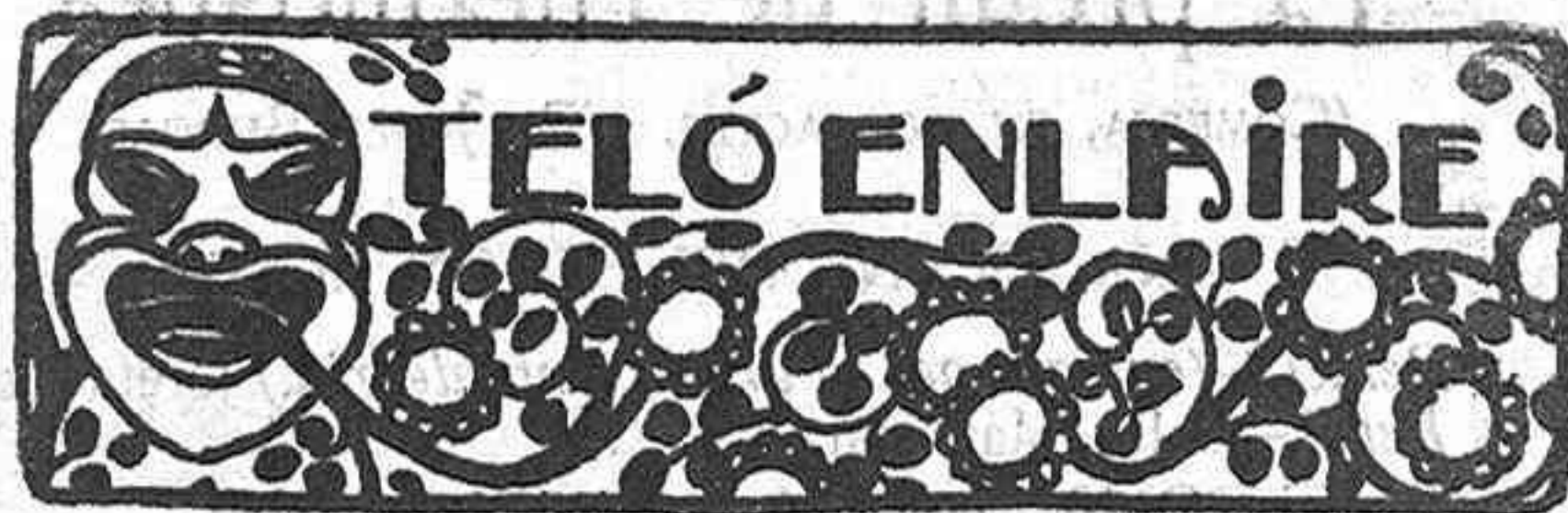
CÁMARA DEL LIBRO ESPAÑOL.—Projecte d'Associació dels Amics del Llibre, presentat a la darrera Conferència d'Editors per don Gustau Gili.

«ASOCIACIÓN MERCANTIL ESPAÑOLA».—Memoria i Butlletí de Crèdits cobrats durant l'any 1916.

REVISTA KODAK.—Publicació de propaganda, anunciadora dels aparells fotogràfics del mateix nom.

DESPUÉS DE LA CAÍDA.—Noveleta de Josep M.ª Platero, il·lustrada per G. Vicente. La publica *Los Contemporáneos*.

SEPT SCIENCIES

ROMEA

Per lo que d'ella havíem sentit dir, pensavem trobar-nos davant d'una comedia lleugera, de discreteig galant, a la manera de Marivaux, però original, catalanesca per l'ambient i pels caràcters. Nosaltres, com el públic que cortesment aplaudia la vetlla de l'estrena, tinguerem una desil·lusió. *Amor és joventut* no és res de tot això. L'obra de l'escriptor reussenc dóna l'impressió de que l'autor ha estat desorientat, trepitjant en terra poc ferma. Lo que en ella passa, igual podria succeir a les Pampes que a Catalunya i lo mateix en el segle XVII que en el segle que vulguin. L'acció, migradíssima i d'escassa novetat com l'assumpte, resultaria passadora engiponada amb un ropatge literari que fós un devassall de gracia, de fines ironies; acompanyada d'un diàleg enginyós, *preciosíssim*, com ara s'estila dir. Però lo llasumós és que fins en això ha anat errat el senyor Cavallé. Aquella desorientació de que parlavem i que s'endevina en la tasca generatriu del comediògraf, vé remarcada molt més en el diàleg, arribant a desorientar també als espectadors que acaben per no sapiguer ben bé si es troben davant d'una «gatada» escrita amb intenció d'ésser-ho, o davant d'una «fina comedia de discreteig» que a estones resulta «gatada». I això, senyor Cavallé, és lo pitjor que li pot passar a una producció d'aqueix gènere. El públic riu, riu de tant en tant, és veritat, s'hi diverteix, però en la majoria de les ocasions un hom no sab (sols l'autor pot sapiguer-ho) si les rialles són franques, sinceres... o són rialles amb *rebotiga*.

A part aqueixes consideracions que ens creiem obligats a exposar, no serem tan llecs que no reconeguem en el jove poeta de Reus condicions ben remarcables pel conreu de la literatura teatral; hi ha en l'obra alguns tipus ben dibuixats, s'hi noten una concisió i una ponderació estimables, una visió clara de lo que constitueix l'efecte escènic, etc., etc.; i diem això en honor a la justícia per a que el senyor Cavallé no desmaiï després de lo que nosaltres considerem no un fracàs, però sí un malaguanyat intent. *Amor és joventut* fou molt ben posada, aplaudint-se en primer lloc el decorat, que té molt caràcter i és hermós de colorit.

L'interpretació, bona per part d'En Viñas, En Campródon i la dameta jove. Els altres, només que regulars.

NOVEDADES

Després del darrer èxit, èxit franc, obtingut per la comedia d'En Burgas, *El premi de l'hermosura*, tota l'espectació del públic d'aqueix teatre es concentra en el drama en tres actes *Els Nauyreges*, obra de l'eminent comediògraf Santiago Rusiñol, l'estrena de la qual s'anuncia per a la vetlla de demà, dissabte.

Sabem que es tracta d'una producció de gran intensitat emotiva, d'aquelles que fan venir esgarrifances a l'espectador; i amb ella augurem un gran triomf per a En Borrás com interpretador i pel nostre amic *Tiago* com autor de la tragedia.

Aixís sia.

ESPAÑOL

Amb un èxit més que falaguer debutà la nova companyia de vodevill que dirigeix el popular Robert. L'obra inaugural *A les sis l'espero*, és una de les millors del gènere. Conté *trucos* escènics inesperats; té un diàleg fresc i plè de pebre, com un *gazpacho* andaluc; diverteix tant per la picardia del

GENT DE MAR

«Dichoso aquel que tiene
la casa a flote...
la casa a flote...»

seu assumpte com per la gracia de les còmiques situacions, que hi abunden molt, sobre tot en el segon acte.

La temporada de vodevill a l'«Español», creiem, doncs, que ha començat amb magnífica empena; i el nostre paròdic ben sincer és que tenen obra per a bastants dies.

L'interpretació, bona per part de tots, distingint-s'hi, naturalment, el venerable Alfonso, En Galceràn i En Tormo.

L'escena, molt ben servida, acreditant una experta direcció artística.

GOYA

Segueix molt concorreguda l'elegant sala de la Ronda de Sant Antoni, mercès a la bona interpretació que la companyia Albar dona a les obres; i continua també l'èxit de *Los maridos alegres*. Ahir dijous, degué estrenar-se *La loca afició*, un dels darrers èxits de Madrid.

BOSQUE

Dimecres tingué lloc una funció extraordinària d'homenatge an En Goula, el veterà dels actors catalans, i en commemoració del cinquantenari del nostre teatre regional. Se representaren les obres *Les Francesilles* i *L'alegria que passa*, la primera molt ben interpretada per En Goula i demés companys. Hi hagué també un patriòtic concert a la memoria d'En Joan Goula. I la festa acabà amb gran eutusiasme.

Per molts anys, don Armengoll!

L. L. L.

Si haguéssim de donar en el clou de lo que diumenge atragué més gent, no dubtaríem ni un instant. Diríem: l'aviació al Tibidabo.

Sembla estrany que després del temps transcorregut des de els primers vols a Barcelona, encara hi hagi aquesta fatlera cada cop que s'anuncia que volarà tal o qual aviador.

Però és que el nostre públic no n'està satisfet encara de aeroplans i volades. Sols de tant en tant ne veu un i es clar! cada vegada li sembla una cosa nova. Ademés, l'espectacle és gairebé sempre de franc, i an aqueix preu els senyors Esteves (i els qui no ho són) acudeixen sempre an els espectacles.

Hi hagué doncs l'altre dia un agombolament tan gros de gent per a veure les volades de l'Hedilla, d'En Coterillo i d'En Rosillo, que el Tibi semblava un formigueig inacabable.

La gentada quedà satisfeta, vingueren tres aparells i tots tres voltaren la muntanya. L'ocell mecànic fou complascent un cop més i els aviadors s'embutxacaven unes quantes centes pessetes, una miseria, comparant amb lo que paguen a l'estranger. Si an els espectadors de franc els haguéssim fet pagar, pot-ser no n'hi hauria hagut tants.

I anem a un altre. (Perquè els coloms de la *fiesta de las valomas* suposo que no li interessaran al llegidor.)

Anem al fut-bol. Partit d'entrenament de selecció. Camp de l'Español; uns xicots amb samarreta blanca i uns altres amb samarreta de les quatre barres; després d'una pila de

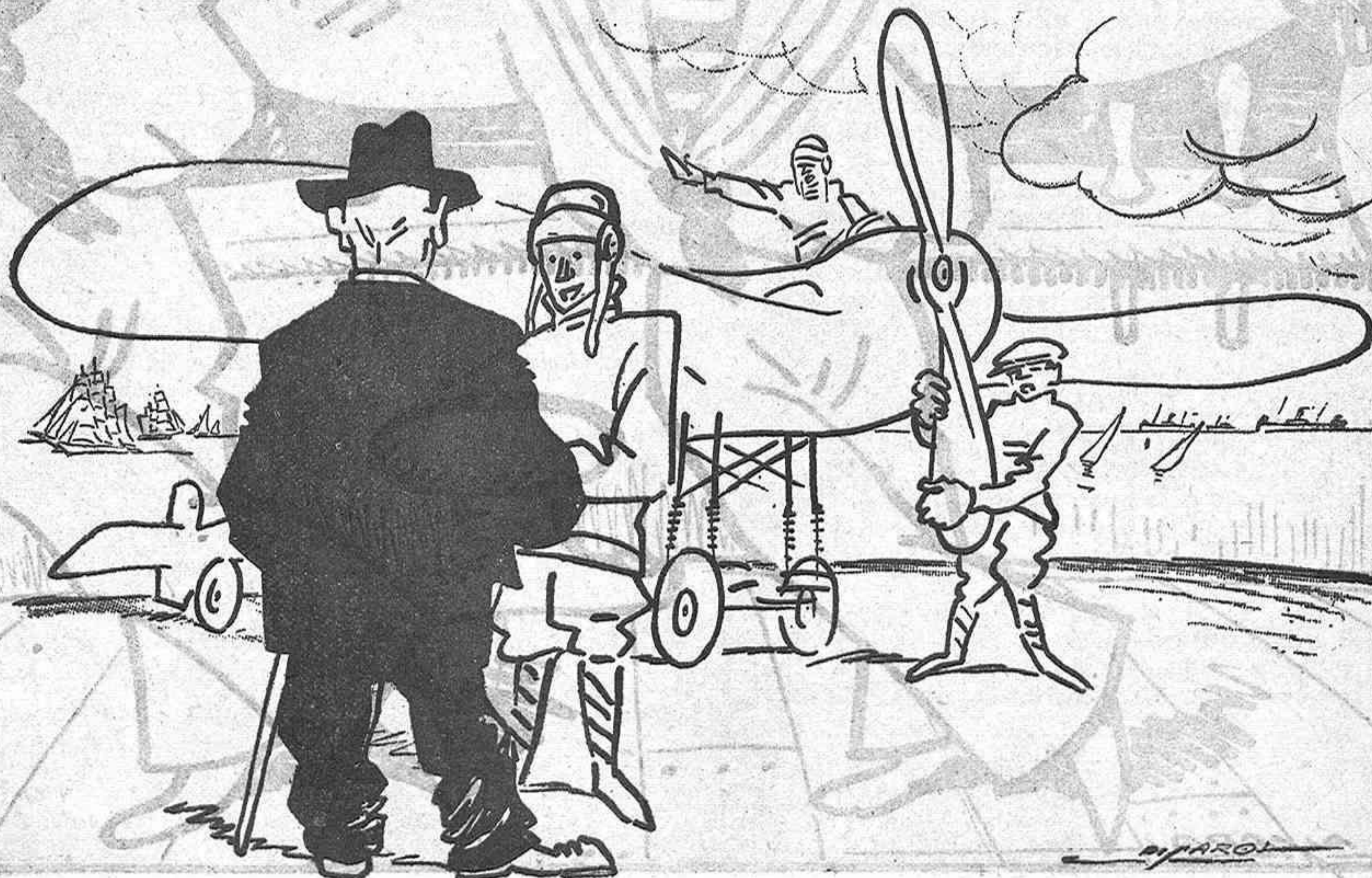
En el rebedor d'una casa de senyors.

—Déu-lo-guard!... Podria veure al principal?

—Està esmorzant.

—Si li sembla, m'esperaré. Que trigarà gaire?

—Bastant; està menjant sopa de tortuga.

—Home, ja que emprèn la volada, ¿que no podria endur-se'ns mica de tifus que'ns queda?...

Esquellots

Un incendi formidable es declarà diumenge passat en un dels Parks que el nostre Ajuntament posseeix al Tibidabo.

Fou un espectacle sorprenent, un número esplèndid fora de programa, que animà bastant els festeigs de la Colombòfila.

Els aviadors volant per damunt de les torretes de Sant Gervasi; mitja muntanya en flames...

El senyor Esteve començava a estar una mica escagarrinat. Diu que deia:

— Això sembla Verdún!...

Un diari de Madrid deia l'altre dia que els actors catalans havien anat a depositar corones «al monumento de Acisclo Soler».

¡Señores, qué modo de badar!

El pobre Iscle encara no en té, de monument.

I si volen dir En Pitarrà, sàpiguen que aqueix *autoret* «desconegut dels madrilenys» es deia *Fredelicu*.

No han de fomentar el separatisme, si s'empenyen en viure tan separats de nosaltres!...

L'actor Santacana ens notifica que la seva Companyia còmico-dramàtica ha obtingut grans èxits durant l'estiu a Puigcerdà, principalment amb obres de En Rusiñol.

Ho celebrem.

Qui era que parlava de la defunció del teatre de la nostra terra?

La nostra gloriosa escena no sols reviu a Barcelona, sinó en l'alta muntanya catalana.

Viscal

Mai els diaris i la gent havien parlat tant de subsistències com ara.

Fa dies que sembla que no hi hagi altre tema que aquest.

Que si el pa,

Que si el ví,

Que si el bacallà,

Que si la llet,

Que si la carn...

Creguin, cavallers, que en comencem a estar *tips...* de tanta vianda.

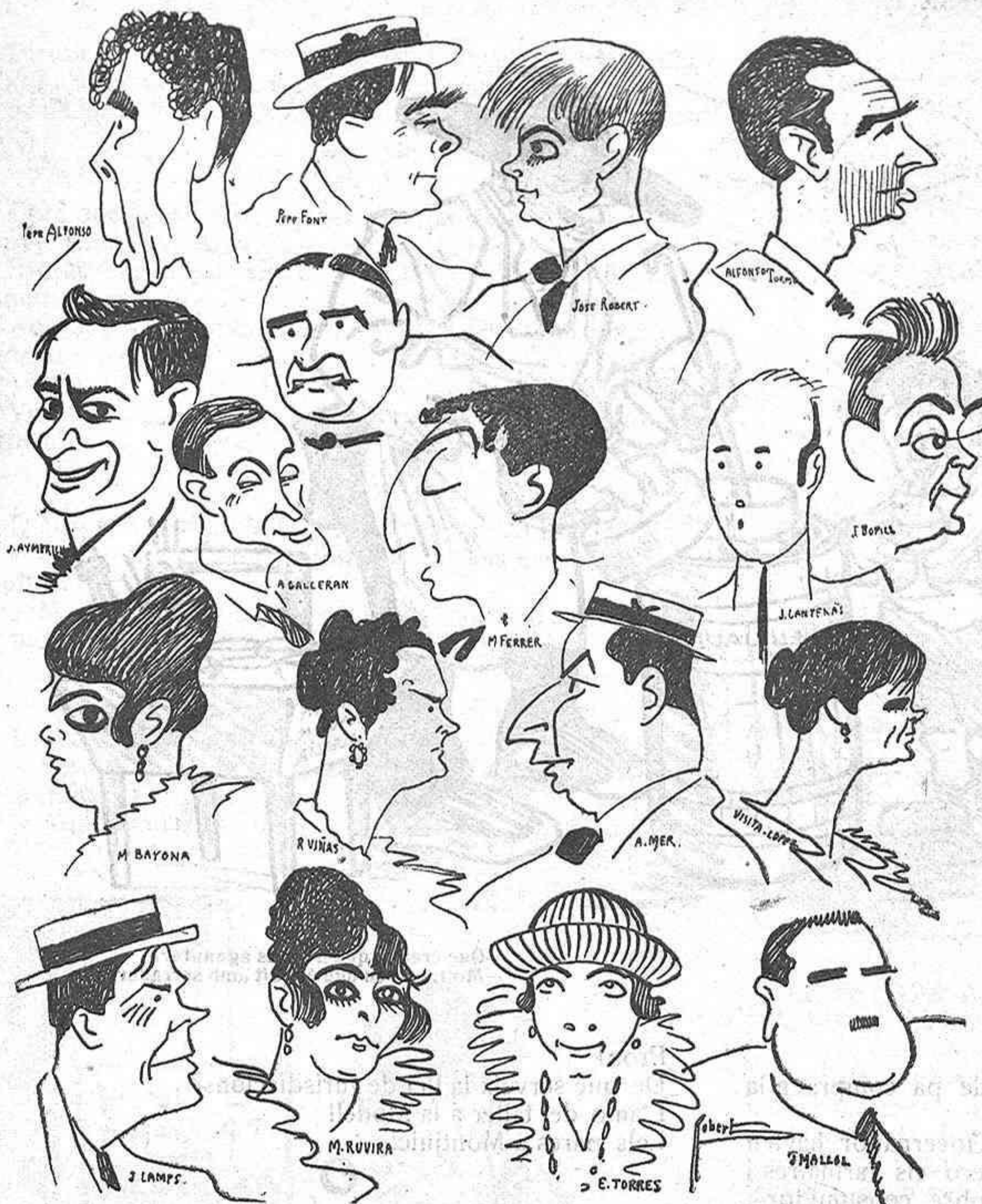
Es a dir, de tan poca.

Un acte plausible.

Ho és el celebrat, l'altre dimecres per l'Empresa i la Companyia catalana del «Romea» en honor del Teatre Català.

Commemoraren el cinquantenari de la nostra escena anant a portar corones a l'estatua d'En Pitarrà i al bust d'En Fontova; a la nit se donà una funció de gala en el teatre del carrer del Hospital representant-se *La Dida* i *Cura de moro*.

Fou un èxit pels organitzadors aqueix merescut homenatge al insigne fundador i al gloriós comediant.

“TEATRO ESPAÑOL” — TEMPORADA DE VODEVILL

Principals figures del quadre de Companyia

rato d'esperar-se perquè en manquen algunes i els empleiats de la Federació surten a la busca i captura d'altres, comencen a jugar un mig-partit de tres quarts d'horeta.

Tots ho fan de fàstic i per a matar el rato. Quan després de quaranta minuts ens creïem que s'acabaria a zero per banda, els blancs fan un goal, després un altre i prou. S'acaba la broma, que és tart i es fa fosc.

L'equip seleccionat, un cop s'ho prenguin un xic més en serio, ens sembla que ho farà bastant bé. De tots modes lo pitjor de tot ell ens semblà En Ventura l'extrem esquerra. Aquest xicot no va pas a l'hora. Els demés són per ordre: Brú, Armet, Costa, Monistrol, Baró, Vila, Viñals, Gumbau, Cavedo i Alvarado. Tots bons puntals del fut-bol català. En fi ja veurem diumenge amb els castellans. Que no se'ls arronsi el llombrigo!

No parlem dels partits de fora perquè nosaltres som *locales* com certs autors de sarçueles. Però hem d'apuntar que'ls mallorquins de l'Alfons XIII pegaren als barcelonins del *Júpiter* amb gran escàndol i sentiment d'aquets; i els *ganucats* de Reus derrotaren als *Suraires* de Palafrugell per un tanto, amb tota mesura.

Es allò, a Reus per un tanto no dirien res.

Hip

MANTECAO, HELAO!

—Que crema, que no pots aguantar?
—Molt; es veu que és cuit amb serradures.

Ja s'ha apujat el pa.
Des del darrer dissabte, un kilo de pa comprat a la fleca costa seixanta cèntims.
La Junta de Subsistències i el senyor Governador havien acordat no permetre aqueix augment, però els farinaires i fornars han guanyat la partida, i el pobre consumidor... paga que és gata!

Què fan el Governador i la Junta que no dimiteixen?

S'han donat les necessaries ordres per a que en les oficines de l'Ajuntament s'estalvi la major quantitat de paper possible.

Ei, estalviar paper segons per a què.

Ja veureu, com d'ara endavant al despatx de les cèdules no n'estalvien gens.

Per cada cèdula que un veí demanarà n'hi extendrà tres. I d'això en diuen economies!

El triomf de les serradures.

D'ençà que el gas i el carbó s'han apujat, l'enginy de la gent no para de furgar per a veure si es troba alguna cosa que substitueixi aquell fluid i aquell combustible.

I a l'últim sembla que es va en camí de la solució: les serradures.

Fogons per a serradures, brasers per a serradures... el senyor Esteve ja ha trobat l'economia.

L'única cosa que l'amoïna és pensar que en conseqüència de tot això, d'aquí quatre dies les serradures s'apujaran.

Oh, els protectors de l'infància!

«Mientras trabajaba como aprendiz, en un taller de la calle de Sans, el niño de diez años M. M. se produjo heridas por desgarro con fractura y amputación de...»

Prou!
De què serveix la llei de Jurisdiccions?
L'amo del taller a la Model!
I els pares a Montjuïc!

A França, continua l'escombrada contra els mals patriotes i els prevaricadors.

Ara, darrerament, En Lleó Daudet ha sigut cridat a declarar i el seu diari *L'Action Française* sospès amb motiu d'unes greus acusacions que aqueix celebrat escriptor havia fet contra M. Malvy, l'ex-ministre.

L'affaire és de bulto i sembla que portarà cua; per més que esperem que En Lleó Daudet, que és un home de cor i un gran patriota, haurà portat al ja famós procés les proves irrefutables, base de les seves acusacions.

De tot això se'n dedueix que si bé a França hi han governants dolents i prevaricadors, com a tot arreu, al menys se'ls persegueix, se'ls desenmascara... i fins se'ls castiga.

Ben al revés de tot arreu; i, sobre tot, ben al revés d'Espanya.

Ja el tornem a tenir a la porta. Aquesta vegada sembla que no li volen donar res. Pobre Pic i Pon.

Ja podem respirar tranquils. Ja està nomenat un comisari de subsistències. Un comisari, has dit? Adeu bacallà! Aviat només n'hi haurà per a els aviadors.

Avui, dia 12, se celebrarà amb la pompa de cada any la titulada «Fiesta de la Raza.»

Més valdria que treballessin el «cuento» de les subsistències.

D'ensà dels fets que el lector sab i nosaltres volem dir, el títol d'aqueixa festa anyal s'hauria de canviar.
Se n'hauria de dir: *La Fiesta de la Raza de los cobardes.*

Com que ja'ns deixen tornar a parlar de lo que al poble interessa... siguem-hi
Sabràn que dilluns vinent se reuneixen de nou els parlamentaris.

Aquest cop ho faràn en una de les sales del Congrés a Madrid.

Veiam...

Veiam si aqueixa Sessió, que també serà magna, gosaràn suspendre-la.

Diàleg entre un *pollo bien* i una senyoreta «regular».

—Quina diferencia li sembla que existeix entre imprimir i publicar?

—Molta!... Vostè pot, per exemple, imprimir un petó en les meves galtes, però no ho ha de publicar enlloc.

Cullit al vol en les cadires del Passeig de Gracia.

—Perquè ho sàpigues, la meva senyora parla la friolera de set idiomes...

—A la vegada?

Recolzat en el portal
cada dia espero l'hora;
ella passa, em don l'adéu,
i el meu cor tot reviscola!

Quan perduda n'és dels ulls,
quina tristesa m'envolta!...
Tot calla, res me somriu,
l'aire és fret, les flors coll-tortes!...

I espera fins a demà
al lent compàs de les hores,
aquest demà lluny, tant lluny
que, com més va, menys s'apropa!...

JOSEP FERRÉ I ROIG

LL. B. i B., S. A. i C., R. Plana, R. S. B., Francesc Olives, J. A. i B., V. Andrés, E. G. C., M. R., R. P. V., J. C. i P., J. C. i S., F. C., P. M. M., Pere Llobera, S. B. B., i J. Staramsa: Rebut els originals que envien amb destí als Almanacs, i moltes mercès.

Joaquim M.: El seu article *L'hospici* no es troba en cartera. Gracies, de lo enviat.—Joan Rocabert: Ja veu que de tant en tant hi tornem a donar un copet de mà.—J. Barberá C.: Els versos de vostè no m'han convençut. J. Freixas: No serveixen.—A. Capdevila i Serres: Faci, faci versos, que vostè arribarà a fer-los bé; però no'ns en envii cap fins d'aquí dos anys.—E. R.: Entra en cartera i... veurem...—S. P.: No li asseguro res.—V. Coma: M'ha semblat bastant incorrecte.—Ernest de Montsant: No farem carrera.—M. Bigai: Són molt llargues, però en canvi són bastant dolentetes.—R. de R.: Si no tot, una part.—Un ex-dependent: Enterats.—M. S.: Allò de l'*Exàmen* va semblar-nos molt fluixet.—Tinet: Entra en cartera per a quan hi hagi ocasió.

Aniol, J. P. i M., R. H., S. B. i S., Jordi Catalá, F. C. i J., Ll. M., J. B., J. V. i J., M. M., E. C. i C., R. V., Aguilera, M. B., J. C. i P., Johannan, J. P. i P., Q. R., R. Pamonicas, F. Q. i R., M. T. i R., J. P. i C., S. Ll., J. M.ª de A., Ll. S. P., J. B. (Pepet del C.), G. F. i R., G. A. R. i J. B. i R.: Rebut els originals que envien amb destí als Almanacs, i moltes mercès.—J. O. S.: Els seus epitafis tenen gust de rescalfat. A. Tort A.: Sí, senyor... va de cap al sac dels papers.—J. Borrell: Perdoni; no hi assistirem perquè no ens foren donades les degudes facilitats.—Jaume Marcé: El que és graciós està mal expressat i el que està ben expressat no és graciós.—E. C.: Retocadet, pot ser s'aprofiti per a l'Almanac de *La Campana*.—J. C. i P.: Rebut l'original destinat al número dels Morts. *Merci*.

—Que hi ha ascensor?

—No, senyor; però en canvi hi ha baixos, entresol i principal.

Antoni López, editor — Rambla del Milg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

ARTRITISMO · REUMA · GOTA PIPERAZINA D.^R. GRAU

Polvos de Arroz **Pierrrot**

Nuevo encanto y eterna lozania, dones de **MYRURGIA**

GUILLERMO PATTBERG

Teléf. 634 Cortes, 649, ent.º-BARCELONA Direc. tel.: PATTBERG

IMPORTADOR DE MAQUINARIA DE TODA CLASE, HIERRO,

ETC., ETC. : FABRICANTE DE GUARNICIONES PARA CARDAS

El mejor disolvente de los uratos
Aspepsia de las vías urinarias
Cálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

LAMBIOTTE HERMANOS
Seminor: Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina

PÍDASE folleto explicativo, Muestras a los señores médicos
Agto. gen.: **S. NAVARRO**
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

CAÇADORS!

Les millors esparde-nyes més ben construïdes, sòlides i còmodes, per a caça, camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent. BARCELONA

Vendes al engrós i a la menuda
EXPEDICIONS A PROVINCIAS

El millor remei per a curar el **ESTRENYIMENT CRONIC**
I evitar les seves fatals conseqüències és el **LAXOL AMARGOS**

Preciós regulador de les funcions gastro-intestinals
Purgant vegetal suau-Laxant perfecte-Depuratiu sens rival
27 anys de gran èxit. - Proveu-lo i vos en convencerà
De venda en les principals farmacies

Agua oxigenada neutra "FORET"

ANTISEPSIA, HIGIENE, DESINFECCIÓ :: DENTRIFIC ÚNIC VERITAT

REBUTGEU LES IMITACIONS DE L'AMPOLLA I LES QUE NO TINGUIN EL PRECINTE DE GARANTÍA

PÍDASE EN TODAS PARTES

LICOR BREA MÚNERA

CONTRA

- CATARROS
- TOSES-BRONQUITIS
- EXPECTORACIONES
- ASMA Y DEMAS AFECCIONES DEL
- APARATO RESPIRATORIO

LABORATORIO MÚNERA
CASA FUNDADA EN 1875
BARCELONA

ANEMIA, CLOROSIS, PALIDEZ,
DEBILIDAD, OPILACION, ESTERILIDAD, DESGANA,
se curan rapidamente usando las célebres

PILDORAS RESTAURADORAS

DE LA SALUD
DE
GONZALO FORMIGUERA

De venta en todas las principales farmacias y depósitos de específicos de España, América y Filipinas a 2'50 Ptas el frasco de 100 pildoras y 1'50 Ptas el de 50 pildoras. - Son falsificados los frascos que no digan **GONZALO FORMIGUERA**.

Depósito General - G. FORMIGUERA - Diputación, 304 - BARCELONA

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2

TELÉFONO 4115

Se ha puesto a la venta

OBRA DE ACTUALIDAD

ESPAÑA EN PIE

El momento actual • Las Juntas de
Defensa • Agitación revolucionaria
• La Asamblea de Parlamentarios

por un Diputado a Cortes

Un tomo

8 pesetas

Se vende ya

La gran lámina artística de la Asamblea de Parlamentarios

“Por la renovación de España - Una jornada histórica“

Precio: UNA peseta

EL AÑO EN LA MANO PARA 1918

ALMANAQUE-ENCICLOPEDIA DE LA VIDA PRÁCTICA

PRONTO QUEDARÁ DISPUESTO PARA LA VENTA

Reiteramos a nuestros corresponsales la necesidad de que nos remitan cuanto antes sus pedidos

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

PJAROL

JUDICI FINAL ELECTORAL

**—Apa, senyors ministerials, aixequen-vos
i a votar com un sol home!**